

מסורת הש"ס

א) [נע"מ"ס חספ"ו גיטין סח. ד"ה וכתבין:] (ג) שבת לא. [קדושין מ:א, 4.] [ואין זה כפסוק: אלא כן אמתא ורשעים יסבלו ברעה ודע דיבילקוט אמתא לגי' תיבות הללן:] (ד) [נתרגום של בעת לרומאן:] (ה) [ג' ה"ס בלי זייט עלי ערוך פ"ג גו י"י.] (ו) סוכה ד:ד. (ז) ולכסוף כתיב והבית. [כ"ל רש"י.] (ח) [פוטא טו:] [נע' מוס' שבת י. ועוד ביתר ביאור בתרי"ב צ"ח: ד"ה דין ומוס' מנילה פ"ו: ד"ה א:], (ט) [ג'יל תמנין:] (י) יבמות קט; (יא) רש"י ב' שואל דיבור אחד עם דלעגל, (יב) נע"י: הכפורת בלתימס וחלי חרבי. (יג) [נע"י מוס' קדושין מ:א.]

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה פוטר מיס המתמיל ופומה בקטטה ראשית מדון הוא:

מוסף רש"י

תחילת דינו. ליום הדין, תחילת תביעות שעליו מפני כמות עסקת בתורה (קדושין ט:). פוטר מים. הפוקע על תורה. ראשית מדון. הוא תחילת דינע, ואין סוף אלא תורה. דכתיב (ישעיה נה) אי כל כמא לכו למיס (קדושין ט:). ארוץ תשעה. גובהו, דכתיב ואלמה ותלי קוממו, ואלמה בת ששה טפחים (סוכה א:). אל תגזול דל כי דל הוא. אל מולגו כי תלמיז דל, כעבור שהוא דל ואין לו כח לעמוד ערך (משלי כב כב).

רבינו חננאל

אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו ואף על גב שנתמלה הריב וכן ק"ש לו לדיין לומר לאדם חזק איני חזק לכח שבא יתיחייב החזק ונמצא החזק הודפו לדיין וכו' ור' תנחום בר חנילאי דריש שאר אקרא פוטר מים ראשית מדון במעשה דהארץ כעגל שבא' וירא אהרן ויבן מובח לפניו מה ראה אמר רבי אלעזר ראה חור וזבח לפניו אמר אי לא שמענא להו השתא קטלי נמי לרדיי ומתקיימא בהון אם יהרג במקדש ה' בהון ונביא וליה להו תקנתא בתשובה לעולם אפשר אטרדם במעשה העגל אפשר דהרדי בתשובה והויא תקנתא וכו'. ואסיקנא כל דיין שדן דין אמת בלאתו משרה שכינה על ישראל שנאמר אלהים נצב בעדת אל וגו' והמעוות מסלק שכינה שנאמר משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה'. וכל דיין שנטול ממון מזה שלא כדיון ונתנו לזה הקב"ה גובה נפשו ממנו שנאמר אל תגזול דל כי דל הוא ואומר כי ה' יריב ריבם וגו'.

ז.

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

ז.

מלוה למומר להו. ברישא אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו דפתחין להו צפשרה: היינו ס"ק. דלמר נגמר הדין אי אמה ראשי לצצוע הא מקודם גמר דין ראשי לצצוע וה"ג רשות הוא: **אינא צנייחו מלוה**. להזכיר פשרה לת"ק ליכא מלוה: **אינא צנייחו משמשמע דכריהס**. לת"ק אפילו שמע דכריהס ראשי לצצוע עד שיגמר הדין ויאמר זה זכאי וזה חייב לר"ש בן מנסיא משמשמע את דכריהס וידעת להיכן נוטה אע"ג דלא נגמר אין ראשי לצצוע: **מקרא זב**. וצצוע כרך: **אלא כנגד מעשה העגל**. שעשה אהרן פשרה צינו לצין עצמו והורה היתר לעצמו לעשות להס את העגל: **ויבן מוצת**. הצין מהצוות לפניו שהרגו את חור על שלא עשה להס: אהרן כהן ונביא היה: **ולא הויא להו סקנתא**. דהא סופין לעשות כן צזכריה **והני סנאי**. דליית להו משמשמע בן יהודע ויחרצ בית המקדש על כך:

דכריהס אי אמה ראשי לצצוע: האי פוטר מים מאי דרשי ציה: תחילת דינו. לעמיד לבא: **על דברי תורה**. שלא עסק בתורה: **פוטר מים**. שפוטר התורה מעליו הוא ראשית מדונו. תורה נמשלה למיס דכתיב (ישעיה נה) הוי כל כמא לכו למיס: **לניורא דידיקא**. כשהנהר גדל פעמים שהוא יוצא לטדות שעל אגפיו כעין ניגרים ולינורות קטנים ואס אינו סומנו מיד הולך ומרחיב ושוב אינו יכול לסומנו והיינו דקאמר קרא פוטר מים ראשית מדון כלומר ראשית מדון ומריצה דומה לפוטר מים. פוטר פומח כמו פטר רחם (שמות יג): **לגודא דגמלא**. דפיין של גשר בתחילה כשדורסין עליהס מנענעות וסוף מתחזקות ונקצעות במקומן והכי נמי כשאדם מרצה בקטטה מתחזקת ונאה. **ולא מקרא נפקא: טוביה דשמע ואדיש**. אשדיו ששומע חרפתו ושותק ומרגיל כרך. ואדיש כמו דדש דש (גיטין דף טו): **חלפיה צישתיה מלה**. הלכו להס בשתיקתו מלה רעות שהיו צלות עליו על ידי התגר: **פוטר מים המתמיל** א) (מדון) ופומה בקטטה הוא תחילת מלה דיני: **מדון**. נוטריקון מלה דיני. ל"א מדון בגימטריא מלה:

אסרי תלם גנבא לא מיקטייל. כלומר אס עוצר אדם עצירה פעמים ושלש ולא בלה עליו פורענות אל יתמה דאתרי תלת גנבא לא מיקטייל וסופו ללקות בצחרונה: **שצ צירי לשלמנא**. שצצ צרות כרויות לרגלי איש שלום שצע צרות כרויות לרגלי איש שלום לעושה רעה: **ינל: וחד צירא לעצדי ציש**. הצלה לו: **דמצי דינא שקלוה גלימי'**. מי שנטול צ"ד עלימו לפורעה לאחר: **ליומר וליוייל**. הואיל ודין אמת דנו לא הפסיד כלום אלא גזילה הוילאו מידו: **כל העס הוה**. ציתרו כתיב ומשמע לא שגא זכאי ולא שגא חייב כולן צמשמע: **היא נייעא ודיקולא שפיל**. כשהאשה מנמנת הסל שעל ראשה שהיא נותנת צו פילכה ומלאכת ידיה צו שפיל כלומר מתוך שהיא עזילה אין מלאכתה ניכרת. **וכולן משלות הן: אדייה לגזויה וקס**. הריס אגרופו עלי ועמד לנגדי: **רחימתין הוה עויזא**. כשהצתינו היתה עוה ציני לאשתי: **אפוטיא דפפסירא שצינן**. על רוחב הסייף היינו שוכנים שנינו: **לא סגי לן**. לא די לנו: **הרי כאן עשרה**. גובה מן הקרקע הרי שהקב"ה משרה שכינתו בעשרה טפחים סמוך לקרקע ועוד בצורף הכפורת בלתימה וחלי"ט): **ונצסוף**. צצהמ"ק היה גובה שלשים אמה ואורכו ששים וכשנטאו נאמר להס אחיה בית אשר תצנו לי שכולל שכינתי להיות מזומנמת בתוכו: **עתה אקום**. אסתלק משער צ"ד:

מצוה למוימרא להו אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו היינו תנא קמא איכא בינייהו מצוה רבי יהושע בן קרחה סבר מצוה ת"ק סבר רשות היינו דר"ש בן מנסיא איכא בינייהו משתשמע דבריהן ואתה יודע להיכן הדין נוטה אי אתה ראשי לומר להן צאו ובצעו ופליגא דרבי תנחום בר חנילאי דאמר רבי תנחום בר חנילאי לא נאמר מקרא זה אלא כנגד מעשה העגל שנאמר וירא אהרן ויבן מזבח לפניו מה ראה א"ר בנימין בר יפת א"ר אלעזר ראה חור שזובח לפניו אמר אי לא שמענא להו השתא עבדו לי כדעבדו בחור ומיקיים בי ^אאם יהרג במקדש ה' בהן ונביא ולא הויא להו תקנתא לעולם מוטב דליעבדו לעגל אפשר הויא להו תקנתא בתשובה והני תנאי ^בפוטר מים ראשית מדון מאי דרשי

ביה כדרב המנונא ^אדאמר רב המנונא י אין תחילת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה שנאמר פוטר מים ראשית מדון אמר רב הונא האי תיגרא דמיא לצנינורא דבידקא דמיא כיון דרווח רווח אביי קשישא אמר דמי לגורא דגמלא כיון דקם קם: שמע"י ושת"י שב"ע זמירו"ת הו"א סימן: ההוא דהוה קאמר ואזיל טוביה דשמע ואדיש חלפיה בישתיה מאה א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב פוטר מים ראשית מדון ריש מאה דיני ההוא דהוה קאמר ואזיל אתרתי תלת גנבא לא מיקטל א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב וכוה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו ההוא דהוה קאמר ואזיל שב בירי לשלמנא וחדא לעביד ביש א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^בכי שבע יפול צדיק וקם ^ג(ורשע יפול באחת) ההוא דהוה קאמר ואזיל מבי דינא שקל גלימא לזימר זמר ולזייל באורחא א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^דוגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום ההוא דהוה קאמר ואזיל היא נייעא ודיקולא שפיל אמר ליה שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^הבעצלתים ימך המקרה וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל גברא ^ודרחיננא עליה ^זאדייה לגזויה וקם א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^חגם איש שלומי אשר בטחתי בו וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל כי רחימתין הוה עויזא אפותיא דפפסירא שכיבן השתא דלא עויזא רחימתין פוריא בר שיתין גרמידי לא סגי לן אמר רב הונא קראי כתיבי מעיקרא כתיב ^טונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת ^יותניא ארון תשעה וכפורת טפח הרי כאן עשרה ^{יא}וכתיב ^{יב}והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלושים אמה קומתו ולבסוף כתיב ^{יג}כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איהו בית אשר תבנו לי וגו' מאי משמע דהאי לא תגורו לישנא דכנושי הוא אמר רב נחמן אמר קרא ^{יד}ויין לא תשתה ולא תאגור רב אחא בר יעקב אמר מהכא ^{טו}תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה רב אחא בריה דרב איקא אמר מהכא ^{טז}אוגר בקיץ בן משכיל: אמ"ת ממו"ן ירא"ה סימן: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן יכל דיין שדן דין ^{יז}אמת לאמיתו משרה שכינה בישראל שנאמר ^{יח}אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמיתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר ^{יט}משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' וגו' ואמר רבי שמואל בר ^כ(נחמן) אמר רבי יונתן ה"כל דיין שנטול מזה ונותן לזה שלא כדיון הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשו שנאמר ^{כא}אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער כי ה' יריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן ^{כב}לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו שנאמר

כנגד מעשה העגל. אקרא דתורת אמת קאי כדכתיב בקיפיה ורצים השיצ מעון שיהא להס תקנה כדמסיק: **אלא על דברי תורה**. והא דלמרינן בפרק צמה מדליקין (שבת דף נא.) ששולחין לו נשאת ונתת צלמונה ואח"כ קצעת עמים לתורה המס בלדס שעוסק בתורה מיירי אלא שלא קצע עמים והכל מיירי כשלא עסק כלל אי נמי שוליס לו תחילה על משא ומתן צלמונה ומ"מ יקבל דינו תחילה על דברי תורה והכי דריש ליה לקרא תמלת גילוי דינו צמה שנטשו מדברי תורה י: **לגודא דגמלא**. וה"ק פוטר מיס דהיינו גודא דגמלא שפוטרת את האדם מן המיס כן הוא ראשית מדון: שאינו

אלא כדכרב המנונא ^אדאמר רב המנונא י אין תחילת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה שנאמר פוטר מים ראשית מדון אמר רב הונא האי תיגרא דמיא לצנינורא דבידקא דמיא כיון דרווח רווח אביי קשישא אמר דמי לגורא דגמלא כיון דקם קם: שמע"י ושת"י שב"ע זמירו"ת הו"א סימן: ההוא דהוה קאמר ואזיל טוביה דשמע ואדיש חלפיה בישתיה מאה א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב פוטר מים ראשית מדון ריש מאה דיני ההוא דהוה קאמר ואזיל אתרתי תלת גנבא לא מיקטל א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב וכוה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו ההוא דהוה קאמר ואזיל שב בירי לשלמנא וחדא לעביד ביש א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^בכי שבע יפול צדיק וקם ^ג(ורשע יפול באחת) ההוא דהוה קאמר ואזיל מבי דינא שקל גלימא לזימר זמר ולזייל באורחא א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^דוגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום ההוא דהוה קאמר ואזיל היא נייעא ודיקולא שפיל אמר ליה שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^הבעצלתים ימך המקרה וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל גברא ^ודרחיננא עליה ^זאדייה לגזויה וקם א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^חגם איש שלומי אשר בטחתי בו וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל כי רחימתין הוה עויזא אפותיא דפפסירא שכיבן השתא דלא עויזא רחימתין פוריא בר שיתין גרמידי לא סגי לן אמר רב הונא קראי כתיבי מעיקרא כתיב ^טונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת ^יותניא ארון תשעה וכפורת טפח הרי כאן עשרה ^{יא}וכתיב ^{יב}והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלושים אמה קומתו ולבסוף כתיב ^{יג}כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איהו בית אשר תבנו לי וגו' מאי משמע דהאי לא תגורו לישנא דכנושי הוא אמר רב נחמן אמר קרא ^{יד}ויין לא תשתה ולא תאגור רב אחא בר יעקב אמר מהכא ^{טו}תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה רב אחא בריה דרב איקא אמר מהכא ^{טז}אוגר בקיץ בן משכיל: אמ"ת ממו"ן ירא"ה סימן: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן יכל דיין שדן דין ^{יז}אמת לאמיתו משרה שכינה בישראל שנאמר ^{יח}אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמיתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר ^{יט}משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' וגו' ואמר רבי שמואל בר ^כ(נחמן) אמר רבי יונתן ה"כל דיין שנטול מזה ונותן לזה שלא כדיון הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשו שנאמר ^{כא}אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער כי ה' יריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן ^{כב}לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו שנאמר

אלא כדכרב המנונא ^אדאמר רב המנונא י אין תחילת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה שנאמר פוטר מים ראשית מדון אמר רב הונא האי תיגרא דמיא לצנינורא דבידקא דמיא כיון דרווח רווח אביי קשישא אמר דמי לגורא דגמלא כיון דקם קם: שמע"י ושת"י שב"ע זמירו"ת הו"א סימן: ההוא דהוה קאמר ואזיל טוביה דשמע ואדיש חלפיה בישתיה מאה א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב פוטר מים ראשית מדון ריש מאה דיני ההוא דהוה קאמר ואזיל אתרתי תלת גנבא לא מיקטל א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב וכוה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו ההוא דהוה קאמר ואזיל שב בירי לשלמנא וחדא לעביד ביש א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^בכי שבע יפול צדיק וקם ^ג(ורשע יפול באחת) ההוא דהוה קאמר ואזיל מבי דינא שקל גלימא לזימר זמר ולזייל באורחא א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^דוגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום ההוא דהוה קאמר ואזיל היא נייעא ודיקולא שפיל אמר ליה שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^הבעצלתים ימך המקרה וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל גברא ^ודרחיננא עליה ^זאדייה לגזויה וקם א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^חגם איש שלומי אשר בטחתי בו וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל כי רחימתין הוה עויזא אפותיא דפפסירא שכיבן השתא דלא עויזא רחימתין פוריא בר שיתין גרמידי לא סגי לן אמר רב הונא קראי כתיבי מעיקרא כתיב ^טונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת ^יותניא ארון תשעה וכפורת טפח הרי כאן עשרה ^{יא}וכתיב ^{יב}והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלושים אמה קומתו ולבסוף כתיב ^{יג}כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איהו בית אשר תבנו לי וגו' מאי משמע דהאי לא תגורו לישנא דכנושי הוא אמר רב נחמן אמר קרא ^{יד}ויין לא תשתה ולא תאגור רב אחא בר יעקב אמר מהכא ^{טו}תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה רב אחא בריה דרב איקא אמר מהכא ^{טז}אוגר בקיץ בן משכיל: אמ"ת ממו"ן ירא"ה סימן: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן יכל דיין שדן דין ^{יז}אמת לאמיתו משרה שכינה בישראל שנאמר ^{יח}אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמיתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר ^{יט}משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' וגו' ואמר רבי שמואל בר ^כ(נחמן) אמר רבי יונתן ה"כל דיין שנטול מזה ונותן לזה שלא כדיון הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשו שנאמר ^{כא}אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער כי ה' יריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן ^{כב}לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו שנאמר

אלא כדכרב המנונא ^אדאמר רב המנונא י אין תחילת דינו של אדם נידון אלא על דברי תורה שנאמר פוטר מים ראשית מדון אמר רב הונא האי תיגרא דמיא לצנינורא דבידקא דמיא כיון דרווח רווח אביי קשישא אמר דמי לגורא דגמלא כיון דקם קם: שמע"י ושת"י שב"ע זמירו"ת הו"א סימן: ההוא דהוה קאמר ואזיל טוביה דשמע ואדיש חלפיה בישתיה מאה א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב פוטר מים ראשית מדון ריש מאה דיני ההוא דהוה קאמר ואזיל אתרתי תלת גנבא לא מיקטל א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב וכוה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו ההוא דהוה קאמר ואזיל שב בירי לשלמנא וחדא לעביד ביש א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^בכי שבע יפול צדיק וקם ^ג(ורשע יפול באחת) ההוא דהוה קאמר ואזיל מבי דינא שקל גלימא לזימר זמר ולזייל באורחא א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^דוגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום ההוא דהוה קאמר ואזיל היא נייעא ודיקולא שפיל אמר ליה שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^הבעצלתים ימך המקרה וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל גברא ^ודרחיננא עליה ^זאדייה לגזויה וקם א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב ^חגם איש שלומי אשר בטחתי בו וגו' ההוא דהוה קאמר ואזיל כי רחימתין הוה עויזא אפותיא דפפסירא שכיבן השתא דלא עויזא רחימתין פוריא בר שיתין גרמידי לא סגי לן אמר רב הונא קראי כתיבי מעיקרא כתיב ^טונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת ^יותניא ארון תשעה וכפורת טפח הרי כאן עשרה ^{יא}וכתיב ^{יב}והבית אשר בנה המלך שלמה לה' ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלושים אמה קומתו ולבסוף כתיב ^{יג}כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איהו בית אשר תבנו לי וגו' מאי משמע דהאי לא תגורו לישנא דכנושי הוא אמר רב נחמן אמר קרא ^{יד}ויין לא תשתה ולא תאגור רב אחא בר יעקב אמר מהכא ^{טו}תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה רב אחא בריה דרב איקא אמר מהכא ^{טז}אוגר בקיץ בן משכיל: אמ"ת ממו"ן ירא"ה סימן: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן יכל דיין שדן דין ^{יז}אמת לאמיתו משרה שכינה בישראל שנאמר ^{יח}אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמיתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר ^{יט}משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' וגו' ואמר רבי שמואל בר ^כ(נחמן) אמר רבי יונתן ה"כל דיין שנטול מזה ונותן לזה שלא כדיון הקדוש ברוך הוא נוטל ממנו נפשו שנאמר ^{כא}אל תגזול דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן ^{כב}לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוחה לו מתחתיו שנאמר

עין משפט
גד מצוה

גד א מיי פ"כז מהל' סנהדרין הלכה ד סמג עשין ין טושי"ע ח"מ סימן י"ב סעף ב:

גה ב מיי פ"ג מהל' ת"מ הלכה ה סמג עשין י"ב ונטור ושי"ע י"ד סימן רמז סעף ט:

גז א מיי פ"ג מהלכות משוכה הלכה ה:
גז ד ה ו מיי פ"כ"ג מהלכות סנהדרין הל' ח ט סמג עשין ין טושי"ע ח"מ סימן ח ס"ב:

תורה אור השלם

1. וַיִּרְא אֱהֲרָן וַיְבִן מוֹבַח לְפָנָיו וַיִּקְרָא אֱהֲרֹן וַיֹּאמֶר תֵּגַד לִי מִחֹר: שְׂמֹת לִב ה' 2. רֹאֵה יְיָ וְהִבְטַחְתָּ לָּמִי עוֹלָלָתְךָ בַּח אִם תֵּאבְדֶנָּה נַשִּׁים פְּרִיָּם עֲלֵלֵי טַפְחִים אִם יִדְרַג בְּמִקְדָּשׁ אֲדָנִי בְּהֵן וְנִבְיָא: איכה ב כ 3. פוטר מים ראשית מדון ולפני הגזעל הריב נטוש: משלי יז יד 4. כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו על מקרב בפקש צדיק ואיבין בעבור נעלים: עמוס ב ו 5. כי שבע יפול צדיק וקם ורשעים יקשלו מקרה: משלי כד טו 6. אם את תהדר בהוה תעשה וצדק אלהים יחלק עמך וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום: שמו"ח כג 7. בעצלתים ימך המקרה ובשפלות ידים ידלף הבית: קהלת י יח 8. גם איש שלומי אשר בטחתי בו אוכל לחמי הגזיל עלי עקב: תהלים מא י 9. ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפרת מבין שני הפרבים אשר על ארץ הקדש את כל אשר ידלף אותך אל בני ישראל: שמות כה כב 10. והבית אשר בנה המלך שלמה ליי ששים אמה ארבו ועשרים רחבו ושלושים אמה קומתו: מלכים א ו א ב 11. כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ואי זה מקום מנחת: תהלים סו א 12. כרמים תשע ועבדת ייין לא תשתה ולא תאכלנו בתעלת: דברים כח לט 13. תבין בקיץ לחמה אגרה בקציר מאכלה: משלי ו ה 14. אגר בקיץ בן משכיל נדרם בקציר בן מבוש: משלי י ה 15. מקומר לאסף אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים שפט: תהלים פב א 16. משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה' אשת בישע יפתי לו: תהלים יב ו 17. אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער: כי יי הריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש: משלי כב כג כג